

ливо досягти прийняттям нових нормативно-правових актів про державно-приватне партнерство або адаптуванням і застосуванням існуючих законів, зробивши в них відповідні зміни.

Література.

1. Закон України «Про транспорт» від 0.11.1994 №232/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>.
2. Єдін О. Транспортна політика в Україні/ О. Єдін, Ю. Цветов, Л. Соколов // Економіка України: зб. наук. праць. – 2000. – № 1. – С. 24–34.
3. Жулін О. В. Особливості приватно-державного партнерства у транспортній галузі: еволюція і світовий досвід // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». Збірник. Чернігів: ЧДТУ, 2011. – №3(52). – Режим доступу: http://www.esteticamente.ru/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_52/23.htm.
4. Концепция развития транспортно-дорожного комплекса Украины до 2015 года и последующий период [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.uts.in.ua/ru/kontseptsyya_razvytyya_transportno-dorozhnogo_kompleksa_tdk_ukrayny_do_2015_goda_y_posleduyuschyj_peryod_.html.
5. Опыт зарубежных стран в развитии транспортной инфраструктуры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.group-global.org/ru/lecture/view/1492>.
6. Органы управления транспортном и дорожным хозяйством [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravo.vuzlib.org/book_z902_page_146.html.
7. Підгаєць С. Європейський досвід застосування моделей державно-приватного партнерства/С. Підгаєць//Журнал європейської економіки. – 2011. – Т. 10, № 3. – С. 291–305.
8. Транспорт как объект государственного управления [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mintrans.ru:8080/prensa/TransStrat_Gossovet_Rab_Groop_16.htm.

УДК 316.61:323

Володимир Малінін

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПУБЛІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВА

Статтю присвячено аналізу формування соціокультурної ідентичності, її місця та ролі у процесі впровадження публічної політики та публічного адміністрування. Визначено, що соціокультурна ідентичність виступає вагомим чинником підвищення ефективності публічної політики та публічного адміністрування.

Ключові слова: ідентичність, соціокультурна ідентичність, публічна політика, публічне адміністрування, «політика ідентичності».

✎ Багатьма дослідниками стан, в якому перебуває українське суспільство, характеризується як криза

ідентичності, що пов'язується не тільки з наслідками посттрансформаційної соціокультурної «травми», але і з загальними особливостями розвитку сучасного соціуму. Зокрема, глобалізація в соціокультурній сфері, що супроводжується відмовою від багатьох традиційних цінностей, справила вплив на ідентичність сучасних українців.

У зв'язку з цим перед публічною політикою постає питання про вироблення технологій і моделей формування нової соціокультурної ідентичності громадян України, яка має стратегічне значення для успішного майбутнього української державності.

Актуальність теми статті обумовлена величезною практичною значущістю процесів формування соціокультурної ідентичності у публічній політиці та публічному адмініструванні та визначенні демократичних механізмів формування соціокультурної ідентичності як важливої складової суспільних трансформацій.

Проблема конструювання соціокультурної ідентичності як важливого чинника урядування та процесу реалізації публічної політики актуалізується у зв'язку з інституціоналізацією демократичних практик, правил та норм політичної та соціальної взаємодії.

✎ Слід відзначити, що феномен ідентичності виступає об'єктом міждисциплінарного аналізу та стає предметом досліджень з позицій філософії та соціології, політичної науки, юриспруденції, економічної теорії, державного управління, комунікативістики.

Дослідженням механізмів формування соціокультурної ідентичності присвячено роботи таких зарубіжних та вітчизняних авторів, як Б. Андерсон, С. Байрачний, З. Бауман, П. Бергер, У. Бек, Р. Брюейкер, М. Гібернау, Е. Гіденс, С. Гантингтон, М. Головатий, О. Зернецька, М. Кастельс, Ф. Кесиді, Н. Ковтун, С. Леш, М. Мунтян, О. Панарін, Ю. Павленко, О. Стегній, В. Чагілов, А. Урсул, Л. Яковлева, К. Ясперс та ін.

У роботах Ж. Дельоза, Ф. Гваттарі, Ж. Деріда, Ф. Джеймсона, Ф. Ліотара, У. Еко, М. Калінеску, Ю. Крістєвої, Р. Барта, М. Ліповецького, А. Етціоні, Р. Інглхарта, В. Вельша, П. Козловські та ін. представлено візії ідентичності у ситуації постмодерну.

✎ Феномен впливу ідентичності на сферу публічної політики потребує дослідницької уваги через високу суспільну необхідність підвищення ефективності публічної політики та публічного адміністрування у сучасному суспільстві із урахуванням впливу соціокультурної ідентичності.

✎ Мета статті – проаналізувати механізми формування соціокультурної ідентичності у публічній політиці.

✎ Історично дослідження ідентичності формувались під час модернізації та урбанізації, постановки соціокультурної та політичної ідентичності пов'язується зі становленням сучасного суспільства, індустріалізацією, діяльністю політичних партій, розвитком мас-медіа (засобів масової інформації), появою політичних спільнот, груп та організацій.

В історичному контексті кризові явища у процесі формування механізмів соціокультурної ідентичності, конструювання індивідуальної, групової ідентичності, суспільної ідентифікації в цілому супроводжують політичні, економічні та соціокультурні зміни, а часто – передують змінам у публічній політиці та публічному адмініструванні.

Проблема соціокультурної ідентичності актуалізується у процесі переходу від традиційного до індустріального суспільства і від індустріального – до постіндустріального (інформаційного). У традиційному

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Мета

Виклад основного матеріалу

Постановка проблеми

суспільстві соціокультурну ідентичність можна розглядати як сутність спільноти, властивість індивіда, яка належить йому від народження та не може бути змінена. Сучасні теоретичні візії соціокультурної ідентичності позиціонують її як феномен, що «конструюється» індивідом, групою та суспільством упродовж певного часу. Конструктивістський підхід наголошує на динамічних змінах у процесі формування соціокультурної ідентичності, які обумовлені глобалізацією, становленням інформаційного суспільства та кризою національної ідентичності.

Стверджуючи «плюралізм смислів», рівнозначність й умовність морально-етичних цінностей, критикуючи «логоцентризм», ставлячи під питання гуманістичні ідеї доби Просвітництва та проголошуючи кінець проекту «людина» і кінець історії, постмодерн наголошує на мінливості концепту ідентичності.

Для постмодерного суспільства властиві нові види ідентичності, пов'язані із самореалізацією і самовизначенням особистості та водночас ослабленням традиційних типів соціальної ідентифікації (зокрема, класової, групової, ідеологічної). Зростає роль ґендерного фактору у формуванні ідентичності, у тому числі – соціокультурної ідентичності.

Постмодерністи деконструють уявлення про національну ідентичність, декларуючи занепад «національного», «суверенного», «політичного», «культурного», а національна ідентичність характеризується як співвіднесення з «уявною спільнотою», наратив або перформанс, який розігрується певною групою. Важливу роль у процесі конструювання соціокультурної ідентичності постмодерної доби відіграють мас-медіа, які сприяють утворенню симулякрів (Ж. Бодріяр), дискурсивних формацій (М. Фуко), реальної віртуальності (М. Кастельс).

Водночас, така позиція не означає, що ідентичність перетворюється на «віртуальний» феномен. Навпаки, зростає роль соціокультурної ідентичності у процесі конструювання соціальної та політичної реальності, публічній політиці та публічному адмініструванні.

Дослідження механізмів формування соціокультурної ідентичності акумулюють евристичний потенціал багатьох сфер наукового знання – від логіки, філософії та соціології до політичної науки, психології, економічної теорії та державного управління. Саме міждисциплінарний підхід у аналізі процесу формування соціокультурної ідентичності дозволяє визначити феномен ідентичності у його цілісності та виокремити основні чинники впливу на підвищення ефективності публічної політики.

Соціокультурну ідентичність можна представити як процес ототожнення особистості з певними культурними ідеалами, які історично сформувались в національній культурі країни на основі духовних цінностей, що зберігаються, і транслюються наступним поколінням як національне надбання. Індивід у процесі соціалізації виступає об'єктом культурного та соціального впливу, засвоює культуру, а згодом – функціонує в культурному середовищі і створює (відтворює) культуру. Саме тому важливим механізмом формування соціокультурної ідентичності стає національна система освіти, яка повинна орієнтуватися на загальнолюдські цінності, світову і національну культуру з метою сприяння розвитку особистості, її культурному самовизначенню і саморозвитку.

Соціокультурна ідентичність – це широке поняття, яке охоплює елементи етнічної ідентичності (визначення культури, до якої належить індивід та група), цивілізаційної ідентичності (орієнтація на «Схід» або «Захід»), політичної ідентичності (тип політичної культури, до якої

відноситься індивід, група, спільнота) та ін. Це обумовлено тим, що ідентичність знаходиться у культурному просторі, вона обумовлена культурними вимірами.

На різних етапах історичного розвитку питання ідентифікації особи із групою та місцевістю пояснювалось з позиції міфологічних уявлень, релігійного світогляду, ідеологічних доктрин (лібералізму, соціалізму, консерватизму та комунітаризму), наукових парадигм (з позицій класичної, некласичної та постнекласичної методології). Поняття ідентичності інтерпретувалось у співвідношенні зі свободою, необхідністю, політичною діяльністю, психологічними характеристиками особистості, становленням представницької моделі політичної системи, підвищенням ефективності державного управління, розвитку плюралізму та демократії. Феномен ідентичності розглядався відповідно до пізнавальних матриць традиційного суспільства, модерну та постмодерну.

В історичному процесі розвитку наукового пізнання можна виділити декілька етапів, кожному із яких відповідала власна оригінальна система розуміння ідентичності, яка могла виступати латентною рушійною силою економічних, соціальних та політичних потрясінь та перетворень.

Наприклад, кожен історичний етап ґенези науки, як особливої сфери людської діяльності, що суттєво впливає на підвищення ефективності публічної політики та публічного адміністрування, відрізняється особливою інтерпретацією ідентичності вченого, його «позиціонування» у політичному, соціальному, економічному та культурному просторах.

Джерела досліджень соціокультурної ідентичності сягають Стародавнього Світу (Єгипту, Індії, Китаю, Греції, Риму). У тогочасних суспільствах ідентичність пояснювалась мовою міфу та традицій, а основою розподілу суспільства на групи та страти виступала трансцендентна воля богів, стихій, першоджерел. Саме ці фактори знаходились в основі картини світу та пояснювали приналежність до вищих каст та елітних суспільних груп. Засоби ідентифікації правителів Давнього Світу – це традиції царських поховань (Месопотамія), епітафії, гробниці правителів – піраміди (Єгипет), монети із зображенням профілю імператора (Рим), кам'яні барельєфи з докладним описом діянь та перемог (вавилонські царі). Для ідентифікації осіб у римській традиції використовували «titulus», дошки із текстовим роз'ясненням діяльності та стану особи. Зокрема, їх вешали на злочинців, коли їх водили містом, а потім – прибивали на хрести для розп'яття.

Елементи міфології у формуванні ідентичності можна знайти у Давній Греції. В цілому, давньогрецька філософська думка пояснює світ, у тому числі світ політичного з неміфологічних позицій, шукає реальні основи речей, певною мірою долаючи сакральність світу, взаємодії людини і природи, людини і суспільства. Такі філософи, як Солон, Фалес, Анаксимандр, Анаксимен, Піфагор, Геракліт, Анаксагор, Демокріт виділяють природу, суспільство і людину як об'єкти вивчення, ставлять питання про сутність світу, про першооснову і першопричину порядку, закону, справедливості, прагнуть зрозуміти сутність держави (полісу) і людини, ті закономірності та випадковості, які знаходяться в основі суспільного устрою, управління полісом.

У працях філософів Платона і Аристотеля хоча і присутні елементи міфології (як, наприклад, в ідеї Платона про те, що правитель ідентифікується за домішкою золота), проте в їх вченнях розглядається справедливий

державний устрій з філософських позицій, визначається зв'язок між суспільною стратифікацією та ефективністю державного управління. Зокрема, Аристотель визначає державу як форму спілкування подібних один до одного (ми б сказали «ідентичних») людей заради досягнення мети кращого життя, підвищення ефективності державного управління. Аристотель виділив правильні й хибні форми державного устрою: правильні переслідують суспільне благо, це монархія (влада одного), аристократія (правління небагатьох найкращих), політія (розумне правління багатьох), а хибні форми правління слугують переслідуванню приватних інтересів: тиранія (деспотична влада одного), олігархія (влада багатих), демократія (влада більшості).

Проблема ідентичності у творах давньогрецьких філософів вирішується виходячи із закладеної в людях нерівності. Так, Платон ділить громадян ідеальної держави на три стани: філософів-правителів; воїнів; ремісників-працівників. Кожний з них має виконувати певні суспільні функції та відповідати трьом засадам, що переважають в душі людини: 1) розум, притаманний філософам; 2) емоційність – це здібність воїнів; 3) чутливість, притаманна хліборобам і ремісникам. Політика, за Платоном, – це царське мистецтво, яке потребує знань з управління людьми.

Таким чином, процес формування соціокультурної ідентичності охоплює увесь комплекс відносин у взаємодії особистості із суспільством, включає психологічні, соціальні, правові, економічні та політичні механізми.

Новий етап розвитку феномену ідентичності в античному світі ознаменувався утворенням імперії Олександра Македонського. Плутарх говорить, що під час індійського походу Олександр вимагав, аби «усі батьківщиною вважали Всесвіт..., добрих людей – одноплемінниками, а злих – чужинцями, щоби еліни і варвари не відрізнялись поміж собою ані плащами, ані щитами ... але щоби всякого доблесного мужа вважали елліном, а порочного – варваром» [2, с. 84].

Сам Олександр, захопивши Персію, першим одягнув персидський одяг, заснував багато міст (деякі з них носили ім'я «Олександрій»), тобто сформував нову для античного світу ідентичність, яка полягала у конвергенції захоплених народів до еллінської культури, їх взаємного збагачення та розвитку.

У Римській імперії було визначено основи розуміння ідентичності у відносинах «центр – периферія», а також окремі правові аспекти проблеми. Римська імперія, як форма державного устрою античної доби, утворила особливий контекст формування ідентичності, який визначив подальший розвиток європейської цивілізації. Це феномен поєднання ідентичності, пов'язаної із локальною спільнотою, певною місцевістю, регіоном та ідентичності підданих Римської імперії.

Серед авторів доби Римської імперії варто відзначити Тита Лукреція Кара, Марка Туллія Цицерона, Сенеку, Светонія та інших, для яких характерним є акцентування правових механізмів формування соціокультурної ідентичності, закріпленої у нормах римського права.

У добу Середньовіччя формування ідентичності відбувалось у межах теологічної доктрини. Вага релігійних ідей визначала соціальні зміни, які, на думку Августина Блаженного, Томи Аквінського, Оккама, Марсилія Падуанського, мали спиратись на біблійне положення, що будь-яка влада – від Бога, а отже – нерівність в земному житті також вимагає смиренності. Разом з тим, християнська теологічна доктрина проголошувала рівність усіх людей перед Богом, незалежно від походження, влади та соціальної позиції.

Саме тому служіння, а не влада стали основою ідентичності для батьків християнської церкви: у церкві немає панування, тому і немає політичного життя. Священники та єпископи не правлять, але служать.

Августин Блаженний писав про дві соборності, «Град Божий» (церква) і «Град Земний» (держава). Перший заснований на любові до Бога і прагне до загальної користі й справедливості, другий заснований на насильстві та свавіллі. Одним із визначних ідеологів католицизму був домініканський монах Тома Аквінський. Свої ідеї він виклав у працях «Про правління володарів», «Сума теології». Тома Аквінський, як й інші автори того часу, обґрунтував існування суспільної нерівності Божою волею: «світській владі належать лише тіла людей, а їхні душі – Богу, за посередництвом церкви в особі папи» [1, с. 158].

У добу Відродження починається криза феодального суспільного устрою, обумовлена становленням капіталізму, розвитком науки і техніки. На процес формування ідентичності у цей період впливають великі географічні відкриття, які значно розширюють межі світу для європейців.

Проблема ідентичності, її ролі в публічній політиці повертається із релігійного та кровно-родового виміру у вимір земний – ідентичність формується за критеріями індивідуального успіху, політичного та ідеологічного вибору особи. Одним із видатних теоретиків, який аналізував зв'язок індивідуального політичного вибору, ідентичності та управління, був Н. Макіавеллі. Він обґрунтував революційне для того часу положення, відповідно до якого політика не потребує підтримки та схвалення із боку моралі або релігії.

Ніколло Макіавеллі висунув тезу про автономність політичної діяльності, відділення її від інших видів людської діяльності, що створило передумови для формування «політичної ідентичності» та «ідеологічної ідентичності». Ці типи ідентичності визначали ефективність політичної та управлінської діяльності протягом усієї подальшої історії людської цивілізації.

У період Нового часу (XVII–XVIII ст.) було розвинуто ідеї Н. Макіавеллі щодо автономності політичного поля, а однією з головних проблем філософської та політичної думки стала проблема відносин особистості й держави, рішення якої було знайдено у теорії «природних прав індивіда». Ця теорія ознаменувала важливий етап становлення політичної ідентичності, тому що обґрунтовувала рівність людей, дану від народження, виступала за свободу переконань, недоторканість особи і власності, її було спрямовано проти феодальної залежності, станового поділу суспільства, абсолютної монархії та влади церкви.

Логічним продовженням та доповненням теорії природних прав стала теорія суспільного договору, інтерпретації якої філософи Гуго Гроцієм, Барухом Спінозою, Томасом Гоббсом, Джоном Локом, Імануїлом Кантом, Дені Дідро, Жан-Жаком Руссо, Томасом Джефферсоном заклали фундаментальні основи взаємодії влади та громадянина у демократичному суспільстві.

У XIX–XX століттях проблематика формування соціокультурної, національної та політичної ідентичності, взаємозв'язку кризи європейської цивілізації та кризи ідентичності знайшла відображення у роботах Т. Адорно, Г. Арендт, П. Бергера, Ж. Бодрійяра, Г. Блумера, М. Бубера, Л. Виготського, Ю. Габермаса, М. Гайдеггера, М. Горькаймера, Е. Гіденса, Е. Еріксона С. К'еркегора, Дж. Г. Міда, Ф. Ніцше, А. Турена, З. Фрейда, Е. Фрома, М. Фуко, Т. Шибутані, К. Юнга, К. Ясперса та ін.

Подальше розроблення проблеми соціокультурної ідентичності, визначення її ролі у публічній політиці

здійснювалось у філософії, політичній науці, психології, соціології, теорії публічного управління та економіки. У сучасному науковому дискурсі визначальними виступають комунікативний, наративний та прагматичний підходи щодо визначення соціокультурної ідентичності. Їх об'єднує розуміння ідентичності як рухливого, фрагментованого явища та акцентування уваги на двох процесах – глобалізації, яка конструює загальносвітовий контекст ідентичностей, та формуванні локальних ідентичностей, прив'язаних до історичного і культурного середовища. У постмодерному світі на перший план виступають гендерна, етнічна, соціокультурна ідентичності.

В наукових студіях щодо механізмів формування соціокультурної ідентичності та її впливу на підвищення ефективності публічної політики та публічного адміністрування слід відзначити наступні положення:

- звернення до проблемного аналізу складових національної культури, системне дослідження питань національного буття та національної ідентичності (М. Попович, В. Малахов, Я. Грицак, П. Гнатенко, В. Антонович, М. Шлемкевич, О. Кульчицький, М. Костомаров, М. Драгоманов);
- компаративні етнознавчі дослідження (В. Антонович, Я. Пеленський, М. Костомаров);
- визначення національної ідентичності, як спільного походження, історичної території, мови, національної ідеї, державності, процесу самовизначення, і національної свідомості, освіти, спільної історичної пам'яті тощо;
- апелювання до європейської ідентичності наголос на необхідності утвердження універсальних цінностей європейської культури, входження у європейський культурний простір;
- «межовість» України в геополітичному та екзистенціальному розумінні (О. Кульчицький), розподіл країни на «радянську» та «українську», «західну» та «східну», «російськомовну» та «українськомовну» (М. Рябчук, Я. Грицак, С. Гантингтон);
- посткомуністичні та постколоніальні студії, які наголошують на важливості відмови від тоталітарного минулого у процесі конструювання нової політичної ідентичності (В. Полохало, О. Дергачов, М. Томенко);
- дослідження впливу процесів глобалізації на сучасний стан соціокультурної ідентичності та трансформації механізмів її формування.

На сучасному етапі історичного розвитку вироблено низку критеріїв, які дозволяють дати характеристику ролі соціокультурної ідентичності у публічній політиці:

- за ставленням до минулого;
- за вагою етнічних факторів;
- за характером розподілу в суспільстві власності і влади;
- за ставленням до державного устрою;
- за співвіднесенням із загальносвітовим цивілізаційним процесом.

У процесі формування соціокультурної ідентичності сучасної доби можна виділити такі фактори, як:

- глобалізація, що охоплює економічний, технологічний, екологічний, інформаційний простори суспільного життя та безпосередньо впливає на культурні обрії сучасного суспільства. Глобалізація формує соціокультурну ідентичність груп та спільнот, не зважаючи на кордони національних держав: з'являється феномен «транснаціональних» ідентичностей. У політичній та громадянській сфері набуває розвитку космополітизм;

- інформаційні технології та комунікативні інтерактивні мережі, що утворюють нові механізми та відкривають небачені раніше можливості формування ідентичностей. Зокрема, утворюючи віртуальний простір взаємодії, сучасні комунікативні мережі сприяють появі «віртуальних» ідентичностей. М. Кастельс говорить про «реальну віртуальність» сучасного суспільства. Продовжуючи думку відомого іспанського соціолога, можна відзначити реальний вплив віртуальних ідентичностей на політику та державу, економіку та виробництво;
- одним із головних факторів суспільного життя стає політична культура. Політична влада завжди потребує «культурного обрамлення» для ідентифікації, для того, аби існувати та визначити себе. Особливої ваги політична культура набуває в умовах трансформації сучасного політичного простору, коли ідеологічна компонента політичних процесів піддається ерозії. Втрачає своє значення і правовий статус у процесі політичного вибору;
- культура доби постмодерна позначає цивілізаційний злам, вона характеризується проблематизацією «метаповідей» європейської цивілізації, кризою легітимності, невизначеністю щодо подальшого розвитку людства, змінами у системі цінностей та конструюванням нових індивідуальних та групових ідентичностей. Постмодернізація інтерпретується як найсучасніша форма розвитку, говорять про «пізній модерн» (Ю. Габермас), «суспільство ризику» (З. Бауман), зростання ролі симулякрів (Ж. Бодріяр), процес «медіатизації» політики (Г. Оберройтер), плюральність політичного, соціального, культурного просторів водночас із утвердженням нігілізму й міфологізації, виникненням феномену «пост-демократії» (К. Крауч).

✦ В умовах демократичної форми правління важливу роль відіграє перманентний діалог влади та суспільства, взаємодія держави та громадянського суспільства. Це виступає передумовою підвищення ефективності державного управління, його змістовного наповнення та діяльності в інтересах громадянського суспільства, яке виконує функцію контролю за діяльністю влади.

Формування соціокультурної ідентичності передбачає самоотождентування індивіда з певним комплексом уявлень, які асоціюються з національно-державною спільністю та зобов'язаннями і правами по відношенню до інших членів цієї спільності і до держави.

Це поняття вживається для позначення «щоденного плебіситу» (Е. Ренан), у ході якого формується картина світу суспільства. При цьому зростає роль державних інституцій у процесі формування громадянської ідентичності, держава стає важливим ресурсом розвитку індивіда і генератором суспільно значущих ідей та смислів.

У структурі соціокультурної ідентичності можна виділити макрорівень (визначення країни у геополітичному та регіональному вимірі), середній рівень, який полягає у в самовизначенні нації як державної організованої спільності, набутті національної єдності та консолідації суспільства, мікрорівень (самовизначення індивідів у відношенні до локальних ідентичностей).

Таким чином, з метою підвищення ваги та ролі соціокультурної ідентичності у процесі публічної політики, необхідно здійснити ряд теоретичних та практичних кроків. Зокрема, раціоналізувати саме поняття «соціокультурна ідентичність», виробити чіткі критерії його

аналізу, стану використання у політичному дискурсі та можливостей щодо підвищення ефективності державного управління. На заваді раціоналізації феномену соціокультурної ідентичності та його застосування у процесі публічної політики стає стан свідомості як громадян, так і представників влади, примітивізація цього поняття у повсякденному житті, його міфологізація та девальвація у мас-медіа, громадській думці, діяльності політичних партій та лідерів.

Література.

1. Ружмон Д. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до Європейців / Дені де Ружмон. – Львів: Центр гуманітарних досліджень Львівського держуніверситету ім. І. Франка, 1998. – 273 с.
2. Шукуров Ш. Александр Македонский и начала современного мира / Шукуров Ш. // Интеллектуальный форум. Международный журнал. – 2001. – № 5. – С. 76–98.

УДК 322.2

*Валерій Михайлов,
Галина Косенко*

ВІДЗНАЧЕННЯ 1025-РІЧЧЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ГАРМОНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН

Святкування 1025-ї річниці хрещення Київської Русі відбулося в Україні на найвищому рівні. Для цього під час підготовки та святкування ювілейної дати державою було вжито належних заходів безпеки. У своєму виступі на Урочискій академії з нагоди визначного ювілею Президент України В. Ф. Янукович визначив наявні загрози національній безпеці та шляхи їх подолання. Разом з тим, проведення урочиских заходів з нагоди святкування ювілею запровадження християнства засвідчило співпрацю держави і релігійних організацій та сприяло поліпшенню державно-церковних відносин.

Ключові слова: 1025 річниця хрещення Київської Русі, заходи безпеки та правопорядку, загрози національній безпеці, гармонізація державно-церковних відносин.

У грудні 2012 року Президентом України В. Ф. Януковичем, попри думку експертів, громадськості та Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій, введено в дію резонансні зміни до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (законопроект № 10221). Розроблені Урядом та ухвалені Верховною Радою поправки до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» ускладнюють процес реєстрації релігійних організацій та розширюють коло контролюючих органів за діяльністю вірян без достатніх для цього законодавчих обмежень. Тим самим було порушено встановлений паритет у відносинах між органами державної влади та релігійними організаціями.

© Михайлов В.М., Косенко Г.В., 2014.

Глави конфесій, що представлені у Всеукраїнській Раді Церков і релігійних організацій, а також правозахисники, науковці вбачають у відмові Президента застосувати право вето до цих змін свідчення ігнорування думки громадськості, що в подальшому може зруйнувати позитивні напрацювання попередніх років [2].

Однак наступні кроки Президента України В.Ф. Януковича засвідчили про пошуку ним дієвих інструментів у подоланні кризи в державно-церковній політиці та пошуку шляхів гармонізації державно-конфесійних відносин. Інструментом для цього вибрано святкування урочисностей з нагоди 1025-ї річниці хрещення Київської Русі.

Актуальною залишається проблема гармонізації державно-церковних відносин, яка нерозривно пов'язана з урегулюванням кризи в державно-церковній політиці та поліпшення взаємодії між релігійними інституціями і державою на основі дотримання фундаментальних прав людини та свободи совісті і релігії з урахуванням спроможності гарантувати їх захист, що є ознакою демократичної, правової держави.

На початку січня 2013 року Президентом України видано Указ «Питання організації та проведення заходів з відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі» [4], яким доручено Кабінету Міністрів України активізувати роботу центральних та місцевих органів виконавчої влади з підготовки та відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі, а також необхідність перегляду складу Організаційного комітету і плану організаційних заходів.

Наступним кроком Президента України В. Ф. Януковича було проведення під його головуванням наприкінці січня 2013 року засідання Організаційного комітету з підготовки та відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі. Президентом України визначено, що ювілей відзначатиметься на найвищому рівні, урахувавши роль християнства в духовному, політичному та соціально-економічному поступі України». Саме Хрещення Русі і християнство були і залишаються символом соборності, і тому українська нація сприймає християнську віру, передусім, як консолідуючу, інтегруючу силу [12].

На виконання Указу Президента України у квітні 2013 року видано розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до плану заходів з підготовки та відзначення 1025-річчя хрещення Київської Русі» [7], яким внесено зміни до плану заходів з підготовки та відзначення 1025-річчя хрещення Київської Русі, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 червня 2010 року № 1288.

Слід зауважити, що в листопаді 2009 року Президентом України видано відповідний Указ «Про відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі» [6], яким доручено органам державної влади організувати в липні 2013 року відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі. Унаслідок чого, на його виконання в лютому 2010 року Урядом створено Організаційний комітет з підготовки та відзначення ювілею Хрещення Київської Русі, а в червні новий Уряд затвердив план заходів з підготовки урочиских святкувань.

Важливо, що в підготовці до відзначення цієї ювілейної дати Президент України В. Ф. Янукович погодився та підтримав ідею свого попередника. У цьому є певна послідовність та спільне бачення обох Президентів України важливості святкування 1025-річчя хрещення Київської Русі на державному та міжнародному рівні.

Однак, у святкуванні 1025-річчя хрещення Київської Русі є нові аспекти. Уперше за роки святкування